

વીર સંવત ૨૪૮૨, ફાગણ સુદ ૧, સોમવાર
તા. ૨૧-૨-૧૯૬૬, શ્લોક-૮. પ્રવચન નંબર-૩૨

‘દૌલતરામજી’ કૃત ‘છહ ઢાલા’. છઠ્ઠી ઢાલ કા આઠવાં શ્લોક. છઠ્ઠી ઢાલ કા આઠવાં શ્લોક. દેખો ! ક્યા કહતે હેં ? જિસ પ્રાણી ને અપને શુદ્ધ સ્વરૂપ કી દષ્ટિ પહલે કી હો. પહલે દર્શન-જ્ઞાન આ ગયા હૈ. અપના સ્વરૂપ શરીર, વાણી, મન સે ભિન્ન હૈ ઔર પુણ્ય ઔર પાપ કે રાગ સે ભી અપના સ્વરૂપ બિલકુલ ભિન્ન હૈ. એસે અપના નિજ આનંદસ્વરૂપ કી દષ્ટિ કી હો. મૈં શરીરાદિ પરપદાર્થ કી ક્રિયા કા કરનેવાલા નહીં. ક્યોંકિ મેરે અસ્તિત્વ મેં-મેરી મૌજૂદગી મેં વહ તત્ત્વ નહીં. મેરી મૌજૂદગી મેં જો તત્ત્વ નહીં, ઉસકા મૈં કરનેવાલા, બદલાનેવાલા, તોડનેવાલા યા રક્ષક મૈં હો સકતા નહીં. સમજ મેં આયા ?

કહતે હેં કિ, પહલે એસે શુદ્ધ સ્વરૂપ કી શ્રદ્ધા ઔર જ્ઞાન કરતે હેં તો ઉસમેં સ્વરૂપાચરણ ધ્યાન કેસા હોતા હૈ ? અર્થાત્ પ્રથમ સમ્યગ્દર્શન પ્રાપ્તિ કે કાલ મેં ક્યા હોતા હૈ ? ઔર બાદ મેં, સમ્યગ્દર્શન કે બાદ ભી જબ-જબ અપને સ્વરૂપ કા ધ્યાન કરતે હેં, તબ કેસી દશા, કિસ પ્રકાર કી હોતી હૈ, વહ વર્ણન કરતે હેં. ભાષા સમજતે હો ના ? આપ કી હિન્દી હૈ, યહાં હિન્દી ચલતી હૈ.

‘સ્વરૂપાચરણ-ચારિત્ર (શુદ્ધોપયોગ કા) વર્ણન.’ આઠવીં ગાથા. આત્મા એક સેકંડ કે અસંખ્ય ભાગ મેં અનંત જ્ઞાન, દર્શન, આનંદ સંપન્ન (હૈ). ઉસમેં શુભભાવ જો દયા, દાન, વ્રત, ભક્તિ, તપસ્યા કા શુભ વિકલ્પ જો ઉઠતા હૈ વહ શુભભાવ હૈ, વહ પુણ્યબંધ કા કારણ હૈ. ઔર હિંસા, જૂઠ, ચોરી, વિષયભોગ વાસના એસા અશુભઉપયોગ, અશુભઉપયોગ પાપબંધ કા કારણ હૈ. દોનોં ઉપયોગ-શુભ ઔર અશુભ કો અશુદ્ધઉપયોગ કહતે હેં. દોનોં ઉપયોગ કા અંતર વ્યાપાર, શુભ હો યા અશુભ હો, દોનોં અશુભ વ્યાપાર હૈ. ભાઈ !

પહલે ઉસે નક્કી કરના પડેગા કિ નહીં ? કિ, ક્યા ચીજ હે ? કેસે પ્રાપ્ત હોતી હે ? ઔર અનંતકાલ મેં ક્યોં પ્રાપ્ત હુઆ નહીં ? અનંતકાલ મેં ઉસને દષ્ટિ અપને શુદ્ધ એકાંત એકાકાર આનંદસ્વરૂપ પર કી નહીં. શ્રદ્ધા મેં ભી લિયા નહીં કિ, મેરા સ્વરૂપ નિર્વિકલ્પ આનંદ હે, ઉસમેં મેં એકાકાર હોઉં તો મુજે ધર્મ હોગા. ઐસી પ્રથમ શ્રદ્ધા ભી કભી કી નહીં. સમજ મેં આયા ? અનાદિકાલ સે અશુભભાવ કરતા હે ઉસમેં મીઠાસ આતી હે તો ઉસમેં મુજે મજા આતી હે, વહ તો મિથ્યાત્વભાવ (હે). દુઃખ મેં મજા માનના વહ મિથ્યાત્વભાવ હે. ઔર શુભભાવ આતા હે વહ ભી દુઃખરૂપ ભાવ હે. ભાઈ ! સમજ મેં આયા ? આહા...હા...!

કહતે હેં, દયા, દાન, વ્રત, ભક્તિ આદિ ભાવ હોતે હેં, પરંતુ વહ ભાવ શુભ આચરણરૂપ શુભભાવ પુણ્યબંધ કા કારણ, અશુદ્ધઉપયોગરૂપ ઉસે કહતે હેં. અબ, દો ઉપયોગ કે અલાવા, આત્મા કી શુદ્ધોપયોગ દશા, ઉસકા નામ ભગવાન સર્વજ પરમેશ્વર ધર્મ કહતે હેં. સમજ મેં આયા ? શુદ્ધઉપયોગ. શુભ-અશુભ દો ભાવ અશુદ્ધઉપયોગ (હે). ઉસસે રહિત શુદ્ધ ચિદાનંદ ભગવાન પૂર્ણ આનંદસ્વરૂપ કી ઔર દષ્ટિ લગાકર ઉસમેં સ્થિર હોના ઉસકો યહાં સ્વરૂપચારિત્ર-સ્વરૂપાચરણ ચારિત્ર કહતે હેં. યે ચારિત્ર, યહ ચારિત્ર યથાર્થ ચારિત્ર હે. સમજ મેં આયા ? સમ્યગ્દર્શન સે લેકર યહ સ્વરૂપાચરણ ચારિત્ર પ્રગટ હોતા હે. ચારિત્ર કા ભાવ, શુદ્ધ સ્વરૂપાચરણ કા ભાવ સમ્યગ્દષ્ટિ (હોતે સમય) પહલે સે ઉત્પન્ન હોતા હે. મુનિયોં કો ભી સચ્ચા આત્મદર્શન, આત્મજ્ઞાન, અનુભવ હુઆ હો તો ઉનકો ભી શુદ્ધઉપયોગ કા આચરણ ચારિત્ર મેં નિર્વિકલ્પ આનંદ કા ધ્યાન હોતા હે, ઉસકો સ્વરૂપાચરણ ચારિત્ર કહતે હેં. ઉસકો શુદ્ધઉપયોગ કહતે હેં. સમજ મેં આયા ?

યહાં અબ ‘દૌલતરામજી’ છઠવીં ઢાલ મેં સ્વરૂપાચરણ (ચારિત્ર કા સ્વરૂપ કહતે હેં). આત્મા શુદ્ધ સ્વરૂપ (હે), ઉસકા આચરણ. સમજ મેં આયા ? સ્વરૂપાચરણ શબ્દ પડા હે ના ? ‘સ્વરૂપાચરણ ચારિત્ર (શુદ્ધોપયોગ).’ સમ્યગ્દર્શન આત્મા કે ભાન બિના પંચ મહાવ્રત કા પરિણામ હો, અઢાઈસ મૂલગુણ કા પરિણામ હો, સબ શુભ હેં, સબ દુઃખરૂપ હેં. સમજ મેં આયા ? આત્મા કા અંદર ચૈતન્ય સ્વભાવ શુદ્ધ આનંદકંદ સ્વરૂપ અનાદિઅનંત સર્વજ પરમેશ્વર ને ત્રિલોકનાથ તીર્થંકરદેવ ને જિસકો આત્મા

કહા, વહ આત્મા શરીર, વાણી તો નહીં, પુણ્ય-પાપ ભી આત્મા નહીં, એક સમય કી વર્તમાન પ્રગટ અવસ્થા ભી નિશ્ચય આત્મા નહીં. એક સમય કા જ્ઞાન, દર્શન, વીર્ય કા ઉઘાડરૂપ ભાવ જિતના ભી નિશ્ચય આત્મા નહીં, વહ વ્યવહાર આત્મા હૈ. વ્યવહાર આત્મા અભૂતાર્થ હૈ, સચ્ચા આત્મા નહીં. આહા..હા...! કઠિન બાત, ભાઈ ! કયા બરાબર ? ઇતના સૂક્ષ્મ હૈ ફિર ભી બરાબર ? બરાબર હૈ.

શરીર, વાણી જડ (હૈ), વહ તો આત્મા નહીં. કર્મ અંદર હૈ વહ આત્મા નહીં. શુભ-અશુભભાવ આત્મા નહીં, વહ તો આસ્રવ તત્ત્વ હૈ. યે શરીર, વાણી, કર્મ તો જડ તત્ત્વ હૈં. અબ આત્મા રહા. ઉસમેં દો ભાગ. એક-વર્તમાન જ્ઞાન, દર્શન, વીર્ય કા વિકાસરૂપ ક્ષયોપશમ ઉઘાડભાવ. વહ તો વ્યવહાર આત્મા હૈ, એક સમય કી પર્યાય વ્યવહાર આત્મા હૈ. વ્યવહાર આત્મા કા અર્થ કયા ? વહ અભૂતાર્થ આત્મા હૈ. ત્રિકાલ એકસ્વરૂપ ભગવાનઆત્મા શુદ્ધ આનંદ આદિ અનંત ગુણ કા પિંડ, શુદ્ધ સ્વરૂપ ધ્રુવ વહ ભૂતાર્થ આત્મા, સચ્ચા આત્મા (હૈ). ઉસકા સચ્ચા સ્વરૂપ, ભૂતાર્થ શુદ્ધ ત્રિકાલ ઉસકા નામ સચ્ચા સ્વરૂપ હૈ. સૂક્ષ્મ બાત બહુત, ભાઈ ! સમજ મેં આયા ? યે તો સાદી હિન્દી ભાષા હૈ, ઇસમેં કોઈ ઐસી (કઠિન નહીં હૈ), ગુજરાતીવાલે કહે કિ, હમે સમજ મેં નહીં આતી, વહ બાત બૈઠતી નહીં. ભાઈ ! ઇતની સાદી (હૈ). (યે મુમુક્ષુ) બોલતે હૈં ઐસી હિન્દી હમકો નહીં આતી. એ..ઇ..! તુમહારી ભાષા હમકો આતી હૈ ? યે તો સાદી સરલ ગુજરાતી જૈસી (હૈ).

ભગવાનઆત્મા...! યહાં તો સીધી બાત, સરલ બાત હૈ. આહા..હા...! પ્રભુ ! તુજે આત્મા કહા, આત્મા કહા. વહ આત્મા કયા ચીજ હૈ ? આત્મા કયા ચીજ હૈ ? આત્મા કૌન હૈ ? તો કહતે હૈં, શુદ્ધ સ્વરૂપ આચરણ. યહ સ્વરૂપ કી વ્યાખ્યા ચલતી હૈ. સ્વરૂપ તો એક સેકંડ કે અસંખ્ય ભાગ મેં ધ્રુવ વસ્તુ, ધ્રુવ સામાન્ય અખંડાનંદ જ્ઞાયક વહ સ્વરૂપ, વહ વસ્તુ. વહ નિશ્ચય આત્મા, વહ ભૂતાર્થ ચીજ, હયાત ચીજ, ત્રિકાલી રહનેવાલા ભગવાન, ઉસકા નામ યહાં સ્વરૂપ કહને મેં આતા હૈ. ભાઈ ! યહ સ્વરૂપ કા આચરણ. સમજ મેં આયા ?

ઐસા જો સ્વરૂપ, ઉસમેં આચરણ-એકાકાર હોના, એકાગ્ર હોના ઉસકા નામ સ્વરૂપાચરણ ચારિત્ર (હૈ). ઉસકા દૂસરા અર્થ-શુદ્ધઉપયોગ. ઉસકા દૂસરા અર્થ-સ્વરૂપ

કા આચરણરૂપ પર્યાય, ઉસકો શુદ્ધઉપયોગ કહા. યહ શુદ્ધઉપયોગ હી મોક્ષ કા કારણ ઔર ધર્મ હૈ. ભાઈ ! યહાં તો દુનિયા ને કહાં કા કહાં માન રખા હૈ. દેહ કી ક્રિયા, શુભભાવ ઐસા હુઆ, પંચ મહાવ્રત ઐસા (લિયા).. અરે....! ભગવાન ! વહ તો રાગ હૈ, વિકલ્પ હૈ, દેહ તો જડ હૈ.

ભગવાનઆત્મા... એક સેકંડ કે અસંખ્ય ભાગ મેં વસ્તુ... વસ્તુ, જિસમેં અનંત અનંત કેવલજ્ઞાન, જિસકે ગુણ મેં અનંત અનંત કેવલજ્ઞાન પડા હૈ. જિસકે દર્શન મેં અનંત અનંત કેવલદર્શન (હૈ), અનંત અનંત જિસકે દર્શન મેં અંદર પડા હૈ, જિસકે આનંદ મેં અતીન્દ્રિય અનંત અનંત આનંદ, અતીન્દ્રિય અનંત આનંદ પડા હૈ. જિસકે વીર્ય મેં અનંત અનંત વીર્ય ચતુષ્ઠ પ્રગટ હોતા હૈ, ઐસા અનંત વીર્ય જિસમેં પડા હૈ. જિસમેં સ્વચ્છતા કી અનંત પૂર્ણ પર્યાય પ્રગટ હો ઐસી સ્વચ્છતા કી અનંત અનંત પર્યાય જિસકે સ્વચ્છતા કે ગુણ મેં પડી હેં, સમજ મેં આયા ? જિસકે સ્વરૂપ મેં વસ્તુ મેં પરમેશ્વરતા-પ્રભુતા, પરેશ્વરતા જો એક સમય મેં પરમેશ્વરપના પ્રગટ હોતા હૈ, એક સમય મેં કેવલદર્શન આદિ પરમેશ્વરતા (પ્રગટ હોતી હૈ), ઐસી પરમેશ્વરતા, અનંતી પરમેશ્વરતા એક પ્રભુતા નામ કે ગુણ મેં અનંતી પરમેશ્વરતા અંદર પડી હૈ. સેઠિયા ! સમજ મેં આયા ?

અર્થાત્ દૂસરા બોલ કહેં તો આત્મા મેં એક સ્વસંવેદન પ્રકાશ નામ કા ગુણ હૈ. આત્મા મેં એક સ્વસંવેદન પ્રત્યક્ષ હોના ઐસા અનાદિઅનંત ગુણ હૈ. ઇસ ગુણ મેં આત્મા કા, પુણ્ય-પાપ કે રાગરહિત, સ્વરૂપ કી શુદ્ધઉપયોગ કી રમણતા-સ્વસંવેદન હોના, ઐસા-ઐસા સ્વસંવેદન સાદિઅનંત જો શાંતિ કા વેદન અનંત અનંત પર્યાય મેં હોતા હૈ, ઐસી અનંતી પર્યાય એક પ્રકાશ નામ કે ગુણ મેં અનંત સ્વસંવેદન પડા હૈ. આહા..હા..! સમજ મેં આયા ? ઐસા ભગવાન.. યે તો ચાર-પાંચ બોલ કહે, ઐસે તો અનંત ગુણ હેં.

ઐસા અનંત ગુણ કા પિંડ પ્રભુ, જિસકો ભૂતાર્થ આત્મા, હયાત આત્મા, સચ્ચા આત્મા, સત્ય આત્મા, પ્રભુ આત્મા, પૂર્ણ આત્મા કા અંદર આચરણ કરના, ઉસકા નામ સ્વરૂપાચરણ ચારિત્ર, શુદ્ધોપયોગ ચૌથે ગુણસ્થાન સે પ્રગટ હોતા હૈ. સમજ મેં આયા ? ઐસા અનુભવ સમ્યગ્દષ્ટિ ચૌથે ગુણસ્થાન સે જબ પહલા અનુભવ

સમ્યગ્દર્શન હોતા હૈ, તબ સે હોતા હૈ. બાદ મેં કભી-કભી, લંબે કાલ કે બાદ સ્વરૂપાચરણ કા શુદ્ધોપયોગ કા ધ્યાન ચૌથે ગુણસ્થાન મેં બહુત લંબે કાલ મેં આતા હૈ. પંચમ ગુણસ્થાન મેં ઉસસે થોડે કાલ મેં ઔર બહુત ટીકના, ઉપયોગ મેં બહુત ટીકના (હોતા હૈ) ઔર થોડે-થોડે કાલ મેં આતા હૈ. મુનિઓં કો તો, જિનકો આત્મજ્ઞાન ઔર આત્મદર્શન સહિત ચારિત્ર પ્રગટ હુઆ હૈ, ઐસે મુનિયોં કો તો બારમ્બાર, એક દિન મેં હજારોં બાર સ્વરૂપાચરણ-શુદ્ધઉપયોગ આતા હૈ. આહા..હા...! સમજ મેં આયા ?

સચ્ચા મુનિપના... સચ્ચા સમ્યગ્દર્શન ઔર સચ્ચા શ્રાવકપના ઔર સચ્ચા મુનિપના, તીનોં મેં સમ્યગ્દષ્ટિ કો સ્વરૂપાચરણ શુદ્ધઉપયોગ કભી-કભી આતા હૈ. પંચમ ગુણસ્થાન (મેં) સચ્ચા શ્રાવક હો ઉસકો સ્વરૂપાચરણ ચારિત્ર કા શુદ્ધઉપયોગ બહુત અલ્પ કાલ મેં બહુત ટીકતા હૈ. મુનિ કો તો પ્રતિક્ષણ, ભગવાન જિસકો સચ્ચે મુનિ કહતે હૈં, ઐસે મુનિ કો તો સ્વરૂપાચરણ ઉપયોગ ક્ષણ-ક્ષણ મેં આતા હૈ. ક્ષણ મેં અંદર આનંદકંઠ મેં ઝુક જાયે. દૂસરે ક્ષણ વિકલ્પ ઉઠે, તીસરે ક્ષણ મેં શુદ્ધઉપયોગ મેં રમ જાયે. ઐસા શુદ્ધોપયોગ કા આચરણ ચૌથે, પાંચવેં, છઠવે ઔર સાતવેં (ગુણસ્થાન મેં) ઇસપ્રકાર કા હોતા હૈ. ભાઈ ! આહા..હા...! અબ ઉસકી આઠવીં ગાથા, દેખો !

‘દૌલતરામજી’ કૃત સાદી હિન્દી ભાષા મેં, ચલતી હિન્દી ભાષા (મેં) ‘છહ ઢાલા’, ઉસકી છઠવીં ઢાલ કા આઠવાં શ્લોક હૈ. ઉસકે પહલે શબ્દ કા અર્થ ક્રિયા.

જિન પરમ પૈની સુબુધિ છૈની, ડારિ અંતર ભેદિયા;

વરણાદિ અરુ રાગાદિતૈં નિજ ભાવકો ન્યારા ક્રિયા.

નિજમાહિં નિજકે હેતુ નિજકર, આપકો આપૈ ગદ્યો;

ગુણ-ગુણી જ્ઞાતા-જ્ઞાન-જ્ઞેય, મંઝાર કદુ ભેદ ન રહ્યો. ૮.

પહલે સાતવીં ગાથા મેં આ ગયા હૈ. સાતવેં મેં આયા થા ના ? ઉસમેં સે આતા હૈ. ‘સુનિયે સ્વરૂપાચરન અબ’ ઉસકી અંતિમ પંક્તિ. ‘જિસ હોત પ્રગટૈ આપની નિધિ, મિટૈ પર કી પ્રવૃત્તિ સબ.’ હૈ ? ભૈયા ! આઠવીં કે પહલે સાતવીં (કી) પંક્તિ હૈ. ‘દૌલતરામજી’ પંડિત થે, દ્વિગંબર પંડિત (થે). આત્મા કે બહુત યથાર્થ જ્ઞાનવાલે

થે. સમજ મેં આયા ?

કહતે હેં કિ, ‘સુનિયે સ્વરૂપાચરન અબ.’ ‘જિસ હોત પ્રગટે આપની નિધિ,...’ ભગવાનઆત્મા નિધિ, અનંત આનંદ કી નિધિ હે. આહા..હા..! અનંત અનંત સ્વરૂપ સંપદા કા પ્રભુ ભગવાનઆત્મા સ્વામી હે. ઇસ ધૂલ કા (સ્વામી) નહીં. પુણ્ય-પાપ કા ભી યથાર્થ મેં આત્મા સ્વામી નહીં. પુણ્ય-પાપ કા ભાવ, સમજે ? ભાવ કા ભી સ્વામી નહીં. વહ વસ્તુ વિકાર હે. ભગવાનઆત્મા એક સેકંડ અસંખ્ય ભાગ મેં.. કહતે હેં, અપને સ્વરૂપ પર દષ્ટિ દેને સે શુદ્ધ આચરણ મેં એકાકાર હોને સે ‘પ્રગટે આપની નિધિ,’ નિધિ તો હે. પહલે કહા એસા આત્મા નિધાન હે. સમજ મેં આયા ?

જેસે છોટીપીપર મેં ચૌસઠ પહોરી ચરપરાઈ તો ભરી હે. ચરપરાઈ, છોટીપીપર હોતી હે ના ? સમજ મેં આયા ? ઉસ છોટીપીપર કો ચૌસઠ પહોરી ઘોંટતે હેં તો ચૌસઠ પહોરી ચરપરાઈ પ્રગટ હોતી હે. કહાં સે આઈ ? પથર કો ઘોંટને સે આઈ ? પથર ઘિસને સે આતી હો તો કોયલા, કંકર ઘિસને સે આની ચાહિયે. ઉસમેં હે, પીપર મેં ચૌસઠ પહોરી (ચરપરાઈ હે). ચૌસઠ સમજે ના ? સોલહ આના. અબ સોલહ પૈસા કા એક રૂપયા હો ગયા. અભી તક તૌ ચૌસઠ પૈસા થા ના ? સોલહ આના. અબ તો સૌ હો ગયે. એસી સોલહ આની પીપર મેં ચરપરાઈ પડી હે, હરા રંગ પડા હે, મુલાયમપના પડા હે, એસી અનેક શક્તિયાં એક પીપર કે દાને મેં શક્તિરૂપ નિધાન પડા હે. ઉસકો પ્રગટ કરના, પર્યાય મેં પ્રગટ કરના વહ ઉસકા કાર્ય હે.

એસે ભગવાનઆત્મા એક સેકંડ કે અસંખ્ય ભાગ મેં પૂર્ણ આનંદ, જ્ઞાનાદિ નિધિ પડી હે. જિસકો એકાગ્ર હોકર અપના કારણ પ્રભુ, વસ્તુ સ્વરૂપ જો ધ્રુવ હે, ઉસ સ્વરૂપ મેં એકાગ્ર હોકર શુદ્ધઉપયોગ કે આચરણ દ્વારા અંતર કી નિધિ કો વર્તમાન અવસ્થા મેં ખોલ દેના, પ્રગટ કરના ઉસકા નામ યહાં શુદ્ધઉપયોગ કહતે હેં. આહા..હા..! વહ ગાથા લી હે. ‘છહ ઢાલા’ હે આપ કે ઘર ? ઘર પર હોગી. પૈસે હેં તો પુસ્તક તો હોંગે હી. સમજ મેં આયા ? આહા..હા..!

‘જિસ હોત પ્રગટે આપની નિધિ,’ ઉસકા અર્થ ક્યા કિયા ? કિ, શરીર, વાણી પ્રગટે વહ કોઈ અપની નિધિ નહીં હે. પૈસા-બૈસા મિલે વહ અપની નિધિ નહીં. પુણ્ય-

પાપ કા ભાવ પ્રગટ હુઆ વહ અપની નિધિ નહીં. અપની નિધિ ભગવાનઆત્મા અનંત અનંત બેહદ જ્ઞાન, જિસકે સ્વભાવ કી મર્યાદા કયા ? જિસકા સ્વાભાવિક જ્ઞાન, જિસકા સ્વાભાવિક આનંદ, ઉસકી મર્યાદા કયા ? બેહદ આનંદ ઔર બેહદ અપરિમિત જ્ઞાનાદિ આત્મા મેં પડા હૈ, વહ અપની નિધિ હૈ. અંતર મેં એકાગ્રતા હોને સે વહ નિધિ પ્રગટે. ઇસ કારણ સે પ્રગટે. શુભાભાવ સે યા અશુભભાવ સે યા દેહ કી ક્રિયા સે અપની નિધિ કભી પ્રગટ હોતી નહીં. સમજ મેં આયા ? પહલી શ્રદ્ધા તો નક્કી કરે. શ્રદ્ધા કા પંથ (તો નક્કી કરે કિ), યહી માર્ગ હૈ, દૂસરા કોઈ માર્ગ હૈ નહીં. આહા..હા...!

કહતે હેં કિ, ભગવાનઆત્મા, અપની નિધિ અપને અંતર મેં એકાગ્રતા હોને સે પ્રગટ હોતી હૈ. પુણ્ય કે વિકલ્પ સે, નિમિત્ત સે, વ્યવહાર સે અપને સ્વરૂપ કી નિધિ પ્રગટ નહીં હોતી, ઐસા યહાં કહ દિયા, ભાઈ ! વ્યવહાર સે પ્રગટ નહીં હોતા, ઉસમેં કહ દિયા ? દયા, દાન, વ્રત, ભક્તિ, તપ, જપ આદિ અથવા વ્યવહાર રત્નત્રય દેવ-ગુરુ કી શ્રદ્ધા, નૌં તત્ત્વ કી ભેદવાલી શ્રદ્ધા ઔર શાસ્ત્ર કા જ્ઞાન કા વ્યવહાર આતા હૈ, પરંતુ ઉસ વ્યવહાર સે અપની નિધિ પ્રગટ હોતી હૈ, ઐસા નહીં. આહા..હા...! સમજ મેં આયા ? કયા લિખા હૈ ? દેખો !

‘દૌલતરામજી’ લિખતે હેં, ભૈયા ! હૈ ? લિખતે હેં કિ નહીં ? આપ કો તો બહુત કંઠસ્થ હૈ. દેખો ! ‘જિસ હોત પ્રગટે આપની નિધિ, મિટે પરકી પ્રવૃત્તિ સબ.’ ભાઈ ! પર કી પ્રવૃત્તિ કા અર્થ-વહ શુભરાગાદિ હેં વહ પરપ્રવૃત્તિ હૈ, અપના સ્વરૂપ નહીં. આહા..હા...! સમજ મેં આયા ? અરે...! વસ્તુ કેસી હૈ ? ઔર કેસે પ્રાપ્ત હો ? ઉસકે નિર્ણય કા ભી ઠિકાના નહીં, ઉસકો ધર્મ કહાં સે હોતા હૈ ? ભાઈ ! હૈ ના ? ઉનકો પૂરી કંઠસ્થ હૈ. પૂરી ‘છહ ઢાલા’ કંઠસ્થ હૈ. ઉનકે કહનેપર યહ પઢના શુરૂ ક્રિયા. ઉન્હોંને બહુત પુસ્તક દિયે હેં. વ્યાખ્યાન હો ગયે હેં, ઉનકી ઓર સે છપવાને હેં. સમજ મેં આયા ? આહા..હા...!

ભગવાન ભગવાનઆત્મા કો કહતે હેં, હે આત્મા ! તેરા સ્વરૂપ આનંદ શુદ્ધ ચિદાનંદ સ્વરૂપ, વહ તો અંતર કી સ્વસન્મુખ કી સ્વસ્વભાવ સન્મુખતા કી શુભ આચરણરૂપ, શુદ્ધઉપયોગરૂપ એકાગ્રતા દ્વારા હી અપની નિધિ પ્રગટ હોતી હૈ. દૂસરે

કોઈ કારણ સે અપને સ્વરૂપ કી નિધિ, શક્તિ કી વ્યક્તતા, સામર્થ્ય કી પ્રગટતા, તત્ત્વ કા સત્ત્વ જો અંદર સ્વરૂપ હૈ ઉસકા બાહર આના, વહ અંતર સે એકાગ્રતા હુએ બિના, કભી નિધિ બાહર પ્રગટ હોતી નહીં. કહો, સમજ મેં આતા હૈ કિ નહીં ? ઉસમેં હૈ કિ નહીં ? યહ ‘છહ ઢાલા’ હૈ. ‘છહ ઢાલા’ લી હૈ કિ નહીં ? યે તો સાદી હિન્દી ભાષા હૈ. સાતવીં કા સુના ?

‘સુનિયે’ એસા કહતે હેં. ‘દૌલતરામજી’ કહતે હેં કિ, સુનો ! ક્યા ? ‘સ્વરૂપાયરન અબ.’ ક્યા ? ‘જિસ હોત...’ જિસ સ્વરૂપાયરણ કે હોનેપર, હોતે હુએ ‘પ્રગટે આપની નિધિ,...’ ક્યા (કહા) ? ‘મિટૈ પરકી પ્રવૃત્તિ સબ.’ અસ્તિ-નાસ્તિ કી. અનેકાંત કર દિયા. સમજ મેં આયા ? ભગવાનઆત્મા અપને શુદ્ધ ચિદાનંદ કી શક્તિ કા સ્વામી પૂર્ણાનંદ હૈ, ઉસ ઓર કી અંતર એકાગ્રતા (કરને સે) નિધિ પ્રગટ હોતી હૈ ઔર વિકલ્પ આદિ પરપ્રવૃત્તિ હૈ વહ ઉસસે રુક જાતી હૈ, ઉસસે રુક જાતી હૈ, રહતી નહીં. સ્વરૂપ કી અંતર એકાગ્રતા સે નિધિ પ્રગટ હોતી હૈ. ઇસસે શુભાશુભ પરિણામ જો હેં વહ પ્રવૃત્તિ રુક જાતી હૈ. આહા..હા..! યહ મૂલ ચીજ હૈ.

વીતરાગ પરમેશ્વર સર્વજ્ઞદેવ ત્રિલોકનાથ તીર્થંકરદેવ સર્વજ્ઞપદ કો પ્રાપ્ત હુએ, વાણી કી ધ્વનિ નીકલી. સૌ ઇન્દ્ર કી ઉપસ્થિતિ મેં દિવ્યધ્વનિ સમવસરણ મેં નીકલી. અનંત તીર્થંકર હુએ, વર્તમાન મહાવિદેહ ક્ષેત્ર મેં ‘સીમંધર’ ભગવાન બિરાજમાન હેં. બીસ વિહરમાન બિરાજમાન હેં. ‘ધોરી ધર્મ પ્રવર્તકા’. હમારે પંડિતજી ને રખા હૈ ના ? ‘ધોરી’ ધર્મ કે બડે ધોરી. ‘ધર્મ પ્રવર્તકા.’ સમવસરણ સ્તુતિ હૈ ના ? સમવસરણ સ્તુતિ મેં હૈ. સમજ મેં આયા ? એસે ભગવાન કી વાણી મેં એસા આયા હૈ, અનંત તીર્થંકરો કી વાણી મેં એસા આયા થા, અનંત તીર્થંકર હુએ ઉસમેં એસા આયા.

‘દૌલતરામજી’ કહતે હેં કિ, સુનિયે ! ભગવાન એસા કહતે હેં, વહ બાત હમ કહતે હેં. અનંત સંતોં અનંતકાલ સે પરમાત્મા, સંત વીતરાગી મુનિઓં, કેવલજ્ઞાનિઓં, તીર્થંકરો, અરે..! સમ્યગ્દષ્ટિ ભી યહી બાત અનાદિ સે કહતે આયે હેં. ‘મિટૈ પરકી પ્રવૃત્તિ..’ શુભરાગ (કી) પ્રવૃત્તિ પર કી હૈ, વહ અપની નહીં. આહા..હા..! ‘નિરખે ધ્રુવ કી તારી’ એસા આતા હૈ, ‘આનંદઘનજી’ મેં આતા હૈ. શ્વેતાંબર મેં એક ‘આનંદઘનજી’ હુએ હેં. ‘આનંદઘનજી’ હુએ હેં. (વે કહતે હેં), અંતર મેં એકાગ્ર હોતે

હેં તો ‘નિરખે ધ્રુવ કી તારી’ યહ આત્મા ધ્રુવ હૈ ના ? વહ તારે કે સમાન હૈ. ઉસકો અંતર એકાગ્ર હો તો નિરખતે હેં, એસા કહતે હેં. શ્વેતાંબર મેં એક ‘આનંદઘનજી’ હુએ હેં. મસ્ત અધ્યાત્મ થા, જંગલ મેં રહતે થે. બાદ મેં સંપ્રદાય મેં છોડ દિયા. લેકિન દુનિયા કે સાથ તો મેલ હોતા નહીં. લેકિન કુછએક બાત ઉન્હોં ને કહી હૈ. બાકી સંપૂર્ણ યથાર્થ બાત દિગંબર સંતો, ‘કુંદકુંદાર્ય’, ‘અમૃતચંદ્રાર્ય’ આદિ સંતોં ને જો બાત કહી એસી બાત કહીં તીનકાલ મેં ઔર જગહ હૈ નહીં. સમજ મેં આયા ? સનાતન સર્વજ્ઞ પરમેશ્વર અનંત વીતરાગ કે પંથ મેં ચલનેવાલે મહા દિગંબર આત્મધ્યાની-જ્ઞાની મુનિઓં, ‘કુંદકુંદાર્ય’, ‘અમૃતચંદ્રાર્ય’, ‘સમંતભદ્રાર્ય’, ‘પૂજ્યપાદસ્વામી’, ‘નેમિચંદ્રસિદ્ધાંત ચક્રવર્તી’ આદિ મહા ધર્મ કે ધોરી, ધર્મ કે સ્તંભ, ધર્મ કે બડે સ્તંભ, જિન્હોં ને ધર્મ ક્યા હૈ ઉસે દુનિયા કો કહકર ધર્મ કો ટિકાવે રખા હૈ. સમજ મેં આયા ? વહ બાત યહાં પરંપરા સે આવી વહ ‘દૌલતરામજી’ કહતે હેં.

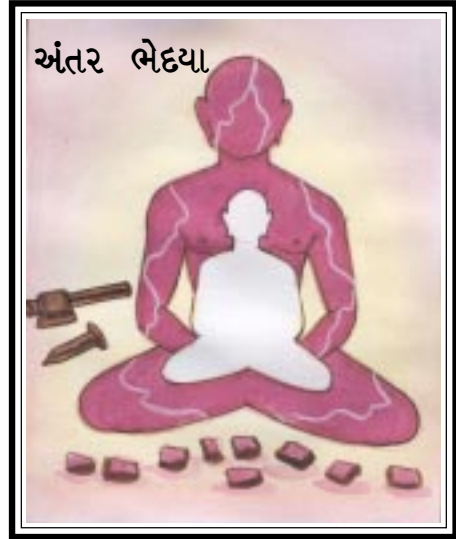
અબ, યહાં કહા, દેખો ! ‘જિન પરમ પૈની...’ ભાઈ ! દેખો ! કોઈ કહતે હેં કિ, એસા શુદ્ધ આચરણ તો ચૌથે ગુણસ્થાન મેં નહીં હોતા. વહ તો આઠવેં ગુણસ્થાન મેં હોતા હૈ, એસા કહતે હેં. વહ બાત કો સમજતે નહીં. ભાઈ ! તુજે માલૂમ નહીં, પ્રભુ ! પહલે હી ચૌથે ગુણસ્થાન મેં સમ્યગ્દર્શન પ્રાપ્ત હોને કે કાલ મેં એસા સ્વરૂપ ‘સમયસાર’ મેં વર્ણન કિયા હૈ, એસા હી સ્વરૂપ ‘સમયસાર’ મેં વર્ણન કિયા હૈ, વહ બાત કરતે હેં. ‘ટોડરમલજી’ ને ભી ઉનકી ચિઠ્ઠી મેં લિખા હૈ, વહી બાત યહાં લિખી હૈ. ‘ટોડરમલજી’ કી ચિઠ્ઠી હૈ ના ? ‘રહસ્યપૂર્ણ ચિઠ્ઠી’ મેં ભી વહી બાત લિખી હૈ. સવિકલ્પી નિર્વિકલ્પ ધ્યાન કરતે સમય ક્યા હોતા હૈ ? તો કહતે હેં કિ, વહ અનુભવ ચૌથે ગુણસ્થાન સે હોતા હૈ. એસા ઉસમેં (લિખા હૈ). ઔર ‘સમયસાર’ મેં વહી બાત પહલે સે લી હૈ. પરંતુ મુનિ થે, મુનિ કી ભૂમિકા સે બાત કી હૈ. બાકી પ્રથમ મેં પ્રથમ, ભગવાનઆત્મા શુદ્ધઉપયોગરૂપી આચરણ મેં હી સમ્યગ્દર્શન કા ભાન હોતા હૈ. આહા..હા...! યે ઉસકી બાત કરતે હેં.

‘જિન પરમ પૈની સુબુધિ છેની, ડારિ અંતર ભેદિયા;’ દેખો ! અંદર હૈ, ફોટો હૈ ? અંદર આત્મા, છેની મારતા હૈ, છેની. એસા ચિત્ર બનાયા હૈ. ભૈયા ! હૈ ઉસકે

પાસ ? યહાં હૈ, દેખો ! આઠવાં શ્લોક હૈ ના ? કિસકા ? ‘છહ ઢાલા’. યહાં હૈ. ચિત્ર બનાયા હૈ. કયા ? ‘જિન પરમ પૈની સુબુધિ છૈની, ડારિ અંતર ભેદિયા;’ કયા કહતે હૈં ? ભાઈ ! ઇસમેં તો જિન યાની યહ લિખા હૈ, પરંતુ ઇસમેં સાધક જીવ લિખા હૈ. સાધક ધ્યાન કરતે હૈં તબ, ઐસે લિખા હૈ. દેખો ! છઠવીં ઢાલા, આઠવીં ગાથા. અંદર લિખા હૈ, સમજે ?

ભાવાર્થ મેં લિખા હૈ, ‘જિસ સમય કોઈ સાધક..’ સાધક શબ્દ સામાન્ય લિખા હૈ. ‘જિસ સમય કોઈ સાધક ધ્યાન કા અવલંબન લેકર ભેદજ્ઞાન કે દ્વારા અનાદિકાલ સે લગે હુએ દ્રવ્યકર્મ, ભાવકર્મ, નોકર્મ સે અપને આત્મા કો ભિન્ન સમજ લેતા હૈ..’ યહાં સામાન્ય વ્યાખ્યા કર દી હૈ. સાધન નામ સમ્યગ્દર્શન સે લેકર સભી સાધક જીવ બારહવેં ગુણસ્થાન તક હૈં. લેકિન નીચે ધર્મધ્યાન કી બાત, અંદર એકાગ્ર હોતે હૈં ઉસકી બાત યહાં મુખ્યરૂપ સે હૈ.

‘જો કોઈ સાધક..’ જિન કી વ્યાખ્યા હૈ ના ? જિન યાની જો. મૂલ મેં તો જો હૈ. ‘જો કોઈ અત્યંત તીક્ષ્ણ સમ્યગ્જ્ઞાન, ભેદજ્ઞાનરૂપી છૈની...’ દેખો ! અંતર મેં છૈની મારતે હૈં. દેખો ! અંદર છૈની હૈ. યે છૈની. બતાતે હૈં. આત્મા ચૈતન્યરૂપ શુદ્ધ આનંદર્કદ (હૈ) ઔર પુણ્ય-પાપ કા વિકલ્પ જો રાગ હૈ, (ઉન દોનોં કે) બીચ મેં ભેદજ્ઞાનરૂપી છૈની મારતે હૈં. હૈ ઉસમેં ? ભૈયા ! યહ નહીં હોગા. ચિત્ર હૈ ? નહીં. દેખો ! પહલે વહ બાત નક્કી તો કરની પડેગી કિ નહીં ? નક્કી કિયે બિના ઉસકા ઉપયોગ, ઉસકા કાર્ય કેસે કર સકતે હૈં ?

કહતે હૈં, ભગવાનઆત્મા ચિદ્ધન આત્મા દેહદેવાલય મેં પ્રભુ શુદ્ધ ઘન, આનંદર્કદ પડા હૈ ઔર પુણ્ય-પાપ કા રાગ.. દેખો ! ભેદજ્ઞાનરૂપી છૈની દ્વારા પટકકર, (ફૂટનોટ મેં લિખા હૈ), ‘જિસપ્રકાર છૈની લોહે કો કાટકર દો ટુકડે કર દેતી હૈ ઉસીપ્રકાર

શુદ્ધોપયોગ કર્મો કો કાટતા હૈ ઔર આત્મા સે ઉન કર્મો કો પૃથક્ કર દેતા હૈ.’ અંદર એકાગ્રતા હોકર ભેદજ્ઞાન કહો, શુદ્ધઉપયોગ કહો, સ્વરૂપાચરણ કહો, સ્વરૂપ કી એકાગ્રતા કહો. પટકકર અંતરંગ મેં ભેદ કરકે, અંતર મેં ભેદ કિસકે સાથ (કરના) ? વહ કહેંગે. આત્મા કે વાસ્તવિક સ્વરૂપ કો, નિજ ભાવ કો. યહ શબ્દ પડા હૈ—નિજ ભાવ કો. ભગવાનઆત્મા શુદ્ધ સ્વરૂપી નિજ સ્વભાવ સત્ત્વરૂપ ભાવ, જો તીનોંકાલ નિત્ય રહતા હૈ, ઐસા નિજ આત્મા કા ભાવ. જ્ઞાયક, દર્શન, આનંદ, શાંતિ આદિ ત્રિકાલ જ્ઞાયક નિજ ભાવ, ઐસા જો આત્મા, ઉસમેં વર્ણ, રસ, ગંધ, સ્પર્શરૂપ દ્રવ્યકર્મ ઉસસે અંતર ભેદજ્ઞાન કરતે હૈં. યે દેખો ક્રિયા ! યહ ધાર્મિક ક્રિયા. આહા..હા...!

વર્ણ, રસ, ગંધ, સ્પર્શરૂપી દ્રવ્યકર્મ—જડ કર્મ ઔર રાગ-દ્વેષાદિ ભાવકર્મ. શુભ-અશુભ વિકલ્પ જો રાગ-દ્વેષ ઉઠતે હૈં, ઉસમેં ભી ઈની માર દી. શરીર, વાણી, કર્મ તો નહીં, શુભ-અશુભ ભાવ મેં નહીં, મેરે નિજ ભાવ સે વે ભિન્ન હૈં. ઐસે નિજ ભાવ કા અંતર લક્ષ્ય કરકે વિભાવ ઔર જડ કર્મ હૈ, ઉસકે અંતર મેં, ભેદ મેં ભેદજ્ઞાન(રૂપી) ઈની મારી. સમજ મેં આયા ? રાગ-દ્વેષાદિ ભાવકર્મ સે ભિન્ન કરકે, ભિન્ન કરકે. વર્ણાદિ, રાગાદિ યહ ‘સમયસાર’ કી ગાથા હૈ, ભાઈ ! ‘સમયસાર’ કા શ્લોક હૈ.

‘અમૃતચંદ્રાચાર્ય’ મહારાજ. ભગવાન ‘કુંદકુંદાચાર્ય’ મહારાજ દો હજાર વર્ષ પહલે દ્વિગંબર સંત (હુએ). ઉનકે બાદ ૧૧૦૦ વર્ષ બાદ ‘અમૃતચંદ્રાચાર્ય’ દ્વિગંબર વનવાસી જંગલ મેં રહનેવાલે મુનિ (હુએ). ઉન્હોં ને ટીકા બનાઈ. ઉનકા શ્લોક હૈ. સમજ મેં આયા ? શ્લોક હૈ ના ? ભાઈ ! ઉસકા યહ હૈ. કૌનસા શ્લોક હૈ ? અજીવ અધિકાર. ૩૭વાં શ્લોક હૈ. ઉસમેં સે લિયા હૈ, ઘર કી બાત નહીં કી હૈ. ૩૭ વાં શ્લોક હૈ, દેખો ! ‘અમૃતચંદ્રાચાર્ય’ ક્યા કહતે હૈં ? દેખો !

વર્ણાદ્યા યા રાગમોહાદયા વા

ભિન્ના ભાવાઃ સર્વ એવાસ્ય પુંસઃ

‘પુંસઃ’ યાની આત્મા પુરુષ. ભગવાન ચિદાનંદ પ્રભુ—પુરુષ આત્મા. દેખો ! ‘વર્ણાદિક અથવા રાગ-મોહાદિક ભાવો કહ્યા તે બધાય આ પુરુષથી (આત્માથી) ભિન્ન છે તે...’

तेनैवान्तस्तत्त्वतः पश्यतोऽमी

नो दृष्टाः स्युर्दृष्टमेकं परं स्यात् ।।३७।।

‘અંતર્દષ્ટિ વડે...’ ભગવાનઆત્મા કા અવલોકન કરનેવાલે જીવ સે, સમ્યગ્દષ્ટિ કે અંતર અવલોકન મેં ‘એ બધા દેખાતા નથી,...’ વિકાર, પુણ્ય-પાપ, શરીર અપને નિજ સ્વરૂપ દિખતે નહીં હૈ. આહા...હા...! ઉસી શ્લોક કા અર્થ લિયા હૈ, ભાઈ ! ૩૭ શ્લોક, ‘સમયસાર’. ‘વર્ણાદ્યા યા રાગમોહાદયા વા’ ભિન્ન હૈ, અંતર ભેદકર. ભિન્ન હૈ. ન્યારા ક્રિયા. ભિન્ન કરકે. અરે...! જગત કી ચીજ. લાપસી જૈસી ચીજ... લાપસી કહતે હૈં ? ક્યા કહતે હૈં ? લાપસી કહતે હૈં. લાપસી બનાતે હૈં, નવી કન્યા હો તો ઉસકી માં કેસે બનાતી હૈ વહ ધ્યાન રખતી હૈ. ગેહૂં કી લાપસી બનાતે હૈ. કેસે બનાતી હૈ વહ ધ્યાન રખે. બાદ મેં આટે મેં બેલન ઘુમાતે હૈં. આટે કા ગહ્વા નહીં બન જાયે. કડક ન હો જાયે ઇસલિયે. નહીં તો આટા ઉપર સે પકે ઔર અંદર મેં સફેદ રહ જાયે તો લાપસી બરાબર અચ્છી હોતી નહીં. તો વહ બરાબર ઐસે-ઐસે હિલાયે. લડકી દેખે કિ માં કેસે કરતી હૈ ? સમજ મેં આયા ? ઐસે હી નહીં ગરમ હોને દેતે. ઐસે હી કરને લગે તો ગટ્ટે હો જાયે ઔર અંદર આટા કચ્ચા રહ જાયે. ઐસે બરાબર હિલાયે. યે તો લોગ કરે વહ દેખા હૈ, હમને કુછ ક્રિયા નહીં. લોગ કરતે હૈં ઉસે દેખા હૈ, ઐસે કરતે હૈં. ઐસે હિલાયે કિ કોઈ ભી કચ્ચા ભાગ રહ નહીં જાયે, સબ પક્કા હો જાયે. નહીં તો કચ્ચા રહ જાયે.

ઐસે ભગવાનઆત્મા...! (માતા) જૈસે કરતી હૈ તો લડકી ધ્યાન રખતી હૈ, વૈસે સંતોને, જ્ઞાનિયોં ને જૈસે ક્રિયા ઔર જૈસા કહા ઉસકા ધ્યાન કર, ઉસમેં એકાગ્રતા હોતી હૈ તો ઐસી એકાગ્રતા હોતી હૈ ઉસકા લક્ષ્ય કરના ચાહિયે. ઉસકા જ્ઞાન પહલે ઉસ પ્રકાર કા કરના ચાહિયે. આહા...હા...! યહાં ધ્યાન રખતે હૈ કિ નહીં ? ધ્યાન રખો.

મુમુક્ષુ :- વહ તો સબ એકાંત મેં હોતા હૈ.

ઉત્તર :- કહતે હૈં કિ, એકાંત મેં નહીં. હમ કહતે હૈં કિ, ઐસા હુઆ હૈ, ઐસા તુમ કો કહતે હૈં, ઐસા યહાં કહતે હૈં. દૂસરે કા કામ કૌન-સી આંખ સે દેખતે હૈં ? પરંતુ યહાં કેસે હોતા હૈ, ઉસકી વિધિ ક્યા હૈ, વહ વિધિ કહતે હૈં. સમજ મેં આયા ?

આહા..હા..!

કહતે હૈં, અપને કો ભિન્ન કરકે. પહલે શ્રદ્ધા મેં તો લિયા હો કિ, શુભ-અશુભભાવ મેરે આત્મા કા લાભકર્તા નહીં. દેહાદિ જડ કી ક્રિયા મેરે લાભ કી કર્તા નહીં. મેરે લાભ કી ચીજ તો મેરી ચિદાનંદ નિધિ હે. ઉસમેં એકાગ્ર હોઉં તો અંતર મેં ભેદજ્ઞાન હુઆ. ભેદજ્ઞાન સિદ્ધા. ‘ભેદવિજ્ઞાનતઃ સિદ્ધઃ સિદ્ધા યે કિલ કેચન।’ વહ ભી ‘સંવર અધિકાર’ કા ‘અમૃતચંદ્રાચાર્યદેવ’ કા શ્લોક હે. અભી તક જિતને સિદ્ધ હુએ...

ભેદવિજ્ઞાનતઃ સિદ્ધઃ સિદ્ધા યે કિલ કેચન।

અસ્યૈવાભાવતો વદ્ધા વદ્ધા યે કિલ કેચન।।૧૩૧।।

અભી તક અનંત સંસાર મેં જિતને (જીવ) મુક્ત હુએ, પરમાત્મા સિદ્ધ હુએ (વે સબ) ભેદજ્ઞાન સે હુએ હૈં. પુણ્ય-પાપ કે ભાવ કી ક્રિયા સે અપના સ્વરૂપ ભિન્ન હે, એસા ભેદજ્ઞાન કરતે.. કરતે.. કરતે.. કેવલજ્ઞાન પાયા હે, સિદ્ધ હુએ હૈં. ‘અસ્યૈવાભાવતો વદ્ધા’ અભી તક નિગોદ સે લેકર નોંવી ત્રૈવેયક મિથ્યાદષ્ટિ દ્રવ્યલિંગી દ્વિગંબર જૈન સાધુ હોકર, ‘મુનિવ્રત ધાર અનંતવાર ગ્રીવક ઉપજાયો, પૈ આતમજ્ઞાન બિન, લેશ સુખ ન પાયો.’ કહતે હૈં કિ, દ્રવ્યલિંગી મિથ્યાદષ્ટિ સાધુ અપના સ્વરૂપ ઔર રાગ કે બીચ ભેદ ક્રિયા નહીં, ઇસ કારણ સે ભેદજ્ઞાન કે અભાવ સે બંધા હે. પર કા ભેદ નહીં કરકે બંધા હે ઔર પર કા ભેદ કરને સે બંધ સે છૂટ જાતા હે. એક હી ઉપાય હે, દૂસરા કોઈ હે નહીં. આહા..હા..! સમજ મેં આયા ?

યે ‘અમૃતચંદ્રાચાર્ય’ મહારાજ કહતે હૈં. ‘કુંદકુંદાચાર્ય’ મહારાજ કે બાદ ટીકાકાર દ્વિગંબર સંત હુએ. (વે કહતે હૈં), અબ તક જિતની સંખ્યા મેં જીવ મુક્તિ કો પ્રાપ્ત કી, વે સબ રાગ પુણ્ય, દયા, દાન, શરીર કી ક્રિયા ભિન્ન કરતે કરતે સમ્યક્ પાયા, ભિન્ન કરતે કરતે ચારિત્ર પાયા, ભિન્ન કરતે કરતે કેવલજ્ઞાન પાયા. ઔર જો કોઈ નિગોદ સે લેકર જો જીવ બંધે હૈં, વહાં એસા નહીં કહા કિ, કર્મ કે જોર સે બંધા હે. બહુત કર્મ કઠિન થે, ઇસ કારણ સે બંધા હે ? નહીં. આચાર્ય કહતે હૈં, એસા નહીં હે. રાગ, વિકલ્પ ઔર શરીર સે ભિન્ન નહીં કરતા હે, પર કો એક માનતા હે, પર કો એક માનતા હે ઉસ કારણ સે વહ કર્મ સે બંધતા હે. આહા..હા..! સમજ મેં આયા ? દો સિદ્ધાંત કહે.

બંધન ઔર મુક્તિ કેસે હોતી હૈ ? બંધા તો પર સે ભિન્ન કિયે બિના, પર કો એકત્વ માનકર અનાદિ સે બંધા હૈ. મુક્ત હુઆ વહ રાગ ઔર પર સે ભિન્ન કરકે સબ મુક્ત હુએ. સમ્યગ્દર્શન સે લેકર કેવલજ્ઞાન તક રાગ સે, પર સે ભિન્ન કરતે કરતે, સ્થિર હોતે હોતે (મુક્ત હુએ). પહલે દષ્ટિ સ્થિર હુઈ, બાદ મેં સ્થિર હોતે હોતે પૂર્ણ સ્થિર હો ગયે. પર સે ભિન્ન કરકે કેવલજ્ઞાન કો પાયા હૈ. ઉસમેં ક્યા આયા ? પહલે કહા થા વહ. ‘મિટૈ પરકી પ્રવૃત્તિ’. રાગ બીચ મેં આતા હૈ ઉસકે કારણ સે આગે બઢતે હૈં, ઐસા નહીં. રાગ સે ભી ભિન્ન કરતે.. કરતે.. કરતે.. કરતે.. શ્રેણિ લગાકર કેવલજ્ઞાન પાયા હૈ. સમજ મેં આયા ?

કહતે હૈં, ભિન્ન કરકે, અપના સ્વરૂપ પુણ્ય-પાપ કા ભાવ રાગાદિ ઔર શરીરાદિ સે, વર્ણ આદિ સે ભિન્ન કરકે.. ક્યા કહતે હૈં ? અપને આત્મા મેં... દેખો ! અપને આત્મા મેં. દેખો ! કર્તા-કર્મ લગાતે હૈં, કારક લગાતે હૈં. અપને આત્મા મેં. અપને આત્મા કા અર્થ શુદ્ધ ચૈતન્યમૂર્તિ—અપને આત્મા મેં. અપને લિયે — સંપ્રદાન આયા ના ? સંપ્રદાન. અપને આત્મા મેં વહ ક્યા ? અધિકરણ, દેખો ! ‘નિજમાંહિ’—અપના શુદ્ધ સ્વરૂપ, ઉસમેં હી — યહ આધાર આયા. રાગ કા આધાર નહીં, પુણ્ય કા આધાર નહીં, વિકલ્પ કા આધાર નહીં. આહા..હા..!

‘નિજમાંહિ નિજ કે હેતુ..’ (અર્થાત્) અપને લિયે. અપના ભેદ કરકે કોઈ દૂસરે કો દેના હૈ યા પુણ્યબંધ હો જાયેગા ઔર બાદ મેં સ્વર્ગ મિલેગા ઐસા નહીં. અપને લિયે, અપને લિયે. ભગવાન શુદ્ધ સ્વરૂપ ચૈતન્ય, પુણ્ય-પાપ કે રાગ સે અંતર મેં ભિન્ન કરકે, અપને આધાર સે, અપને મેં—રાગ મેં નહીં, અપને લિયે, કોઈ પર કે લિયે થોડા બંધ હો ગયા યા પર કા હિત હો ગયા, ઐસા નહીં. આહા..હા..! ભાઈ ! ‘છહ ઢાલા’ તો સબ કે હાથ મેં હૈ લેકિન સમજને કી દરકાર નહીં. ઊલટે રાસ્તે ચડ જાયે ઔર માને કિ હમ ધર્મ કે રાસ્તે પર હૈં. હમારા કલ્યાણ હો જાયેગા. જાના હૈ પૂર્વ મેં ઔર ભાગતા હૈ પશ્ચિમ મેં. પૂર્વ કી ઓર જાના હો તો પશ્ચિમ મેં જાયે ? ‘ઢસા’ હૈ વહાં, ‘ઢસા’ આતા હૈ. ‘ભાવનગર’ નહીં આયેગા. એક ઓર ‘ભાવનગર’ હૈ ઔર દુસરી ઓર ‘ઢસા’ હૈ.

ભગવાનઆત્મા નિજ ભાવ, શુદ્ધ ભાવ સન્મુખ અપને કારણ સે હો તો અપને

નિજ ભાવ કી પ્રાપ્તિ હોતી હે. ઉસસે વિપરીત ભાવ જો રાગાદિ હેં ઉસ ઓર જાયેગા તો મજદૂરી હોગી. સમજ મેં આયા ? અપને લિયે. આ..હા..! અપના કામ કરના હે, ભાઈ ! કોઈ દૂસરે કા કામ નહીં હે ઓર દૂસરે કે લિયે નહીં હે. આહા..હા..! કિતની ધીરજ, વીર્ય મેં કિતની પર કે ઓર કી વિમુખતા ઓર ઉસ વીર્ય કી સ્વભાવ સન્મુખતા કી સાવધાની. ઐસા માર્ગ હે તો ઉસકી સીખ તો પહલે લે. ડૉક્ટરજી !

કહતે હેં, અપને લિયે, અપને દ્વારા. દેખો ! ક્યા કહતે હેં ? કરણ લગાયા, કરણ. કોઈ સાધન હોગા ? (કોઈ) કહતા હે કિ, વ્યવહાર સાધન તો હે ના ? નહીં. વહ તો પહલે અપના સાધન ક્રિયા હો તો રાગ કો વ્યવહાર સાધન કા આરોપ દેતે હેં. વહ સાધન નહીં હે. ભૈયા ! હે કિ નહીં અંદર ? દેખો ! સબ કે પાસ પુસ્તક તો હે, દેખો !

અપને દ્વારા. અપના શુદ્ધ સ્વરૂપ પુણ્ય-પાપ કે રાગ સે અંદર ભેદ કરકે, અપને મેં, અપને લિયે, અપને દ્વારા-આત્મા દ્વારા-શુદ્ધ સ્વરૂપ દ્વારા, રાગ દ્વારા નહીં. વિકલ્પ શુભરાગ હો ઉસકે દ્વારા નહીં, અપને દ્વારા. કિતના સિદ્ધ ક્રિયા હે ! સમજ મેં આયા ? સમ્યગ્દર્શન મેં શુદ્ધઉપયોગ કે પ્રાપ્તિ કે કાલ મેં ઐસા હોતા હે ઓર બાદ મેં ભી જબ-જબ આત્મા કા શુદ્ધઉપયોગ કા ધ્યાન હોતા હે (તબ-તબ) ઐસી સ્થિતિ હોતી હે, તબ પર સે ભિન્ન હોતા હે, નહીં તો ભિન્ન હોતા નહીં. સમજ મેં આયા ?

અપને દ્વારા ઇસ આત્મા કો. કર્મ લિયા ના ? કર્મ.. કર્મ. યહ કાર્ય આયા. આત્મા કો યહ કાર્ય આયા. અપના કાર્ય-આત્મા કા કાર્ય. રાગ કા નહીં, રાગ સે નહીં, રાગ આધાર સે નહીં, રાગ કે કારણ સે નહીં. આહા..હા..! અભી તો શ્રદ્ધા મેં બેઠે નહીં. ઉસસે હોતા હે, ઉસસે હોતા હે, ઉસસે હોતા હે (ઐસા માનનેવાલે કી) દષ્ટિ મેં તો મિથ્યાભ્રમ પડા હે. સમજ મેં આયા ? આહા..હા..!

ભગવાન સર્વજ્ઞ પરમેશ્વર ને ઓર સંતોં ને કહા માર્ગ, વહી માર્ગ કી રીત ‘છહ ઢાલા’ મેં હિન્દી મેં ગાગર મેં સાગર ભર દિયા હે. સમજ મેં આયા ? અર્થ વિચારના નહીં, શાંતિ સે દેખના નહીં. અરે..! ભગવાન ! તકરાર ક્યા કરના ઉસમેં ? અંદર મેં તકરાર કા સ્થાન હી નહીં હે. આહા..હા..!

આત્મા કો અપના કાર્ય પકડ લિયા. અંતર મેં શુભાશુભ રાગ સે ભિન્ન આપકો

પકડ લિયા, આપ કો ગ્રહણ ક્રિયા, આપ કો પરિગ્રહ બનાયા. આહા..! કલ દોપહર કો આયા થા ના ? આત્મા કો હી પરિગ્રહ કહા. પરિગ્રહ નામ પકડ લિયા—યે આત્મા જ્ઞાયકભાવ. અપના અપને આત્મા કો ઔર સ્વયં અપને સે. અપને સે, આત્મા સે, રાગ સે, પુણ્ય સે, વિકલ્પ સે નહીં. આહા..હા..! (રાગ) હો, જબ તક સ્થિરતા પૂર્ણ ન હો તો હો, પરંતુ વહ સાધન હૈ ઔર ઉસસે આત્મા મેં સ્થિરતા હોતી હૈ યા શુદ્ધઉપયોગ ઔર આચરણ, સંવર, નિર્જરા કી વૃદ્ધિ હોતી હૈ, ઐસા પર સે, રાગ સે હૈ નહીં.

ઐસા અપને સે ગ્રહણ કરતે હૈં. અપને સે અંદર મેં ગ્રહણ કરતે હૈં, એકાકાર હોતે હૈં તબ ઉસમેં શુદ્ધઉપયોગરૂપી આચરણ પ્રગટ હોતા હૈ. યહ આચરણ પ્રગટ હો ઉસકો શુદ્ધઉપયોગ કહતે હૈં, ઉસકો સંવર ઔર નિર્જરા કહતે હૈં. સમજ મેં આયા ? ઉસસે સંવર, નિર્જરા શુરૂ હોતી હૈ. વિશેષ કહેંગે..

(શ્રોતા :- પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ !)

